

Coflyfr

Y Cod Ymddygiad

Rhifyn 14 Tachwedd 2017

Cynnwys

Cyflwyniad	1
Dim tystiolaeth o dor-amod	3
Nid oes angen gweithredu	5
Cyfeiriwyd at bwyllogor safonau	6
Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru	7
Mwy o Wybodaeth	8

Cyflwyniad

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion bod aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru wedi gweithredu'n groes i'r Cod Ymddygiad. Mae'r Ombwdsmon yn ymchwilio i gwynion o'r fath o dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Gorchmynion perthnasol a wneir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf.

Pan fydd yr Ombwdsmon yn penderfynu y dylid ymchwilio i gwyn, mae yna bedwar canfyddiad, sydd wedi'u nodi yn adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000, y gall yr Ombwdsmon eu datgan:

- (a) nad oes tystiolaeth bod unrhyw achos o weithredu'n groes i god ymddygiad yr awdurdod;
- (b) nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad i'r materion a fu'n destun i'r ymchwiliad;
- (c) bod angen cyfeirio'r mater i swyddog monitro'r awdurdod, i'w ystyried gan y pwyllgor safonau;
- (d) bod angen cyfeirio'r mater i Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer dyfarniad gan dribiwnlys (mae hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Yn amgylchiadau (c) a (d) uchod, mae'n ofynnol i'r Ombwdsmon gyflwyno adroddiad am yr ymchwiliad i'r pwyllgor safonau neu dribiwnlys Panel Dyfarnu Cymru, yna byddant hwy'n ystyried y dystiolaeth a ganfuwyd gan yr Ombwdsmon, ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a gyflwynir gan yr aelod dan sylw. Hwyl hefyd fydd yn penderfynu a oes achos o weithredu'n groes i'r Cod ai peidio, ac os oes, pa gosb (os o gwbl) y dylid ei chyflwyno.

Mae'r Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yn cynnwys crynodebau o'r adroddiadau hynny lle cafwyd un o'r canfyddiadau wedi'u gosod allan uchod. Er hynny, yn achos canfyddiadau (c) a (d), bydd y Coflyfr Cod Ymddygiad ond yn cynnwys crynodebau'r achosion hynny y mae gwrandawriadau wedi'u cynnal gan y pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru, a bod canlyniad y gwrandawriad hwnnw'n hysbys. Mae'r rhifyn hyn yn adrodd ar y cyfnod Gorffennaf i Medi 2017.

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dorri'r cod

Cyngor Bro Morgannwg – Uniondeb

Rhif yr Achos 201606398 - Cyhoeddwyd yr adroddiad ym Gorffennaf 2017

Cafwyd cwyn bod aelod o'r Cyngor wedi ceisio camarwain y cyhoedd, er mwyn creu mantais iddi hi ei hun yn yr ymgyrch etholiadol, drwy wneud datganiadau camarweiniol mewn taflen ymgyrchu.

Canfu'r ymchwiliad nad oedd unrhyw fwriad i gamarwain, a bod y daflen wedi cael ei thynnu'n ôl pan gafwyd cwyn y gallai fod yn gamarweiniol.

Cyngor Gwledig Llanelli – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Rhif yr Achos 201607211 - Cyhoeddwyd yr adroddiad ym Awst 2017

Cwynodd y Cynghorydd B fod y Cynghorydd C wedi dweud bod Cynghorydd B yn llwgr, yn ystod cyfarfod Cyngor lle roedd y cyhoedd a'r wasg yn bresennol. Dywedodd fod gwneud hynny wedi bod yn amharchus ac yn anystyriol ohoni a'i fod wedi dwyn anfri ar y Cyngor. Dywedodd y Cynghorydd B y byddai hyn gyfystyr â thorri'r Cod Ymddygiad i aelodau etholedig.

Cafodd nifer o dystion eu cyfweld, ac er ei bod yn glir bod rhywbeth yr oedd y Cynghorydd C wedi'i ddweud wedi tramgwyddo'r Cynghorydd B, nid oedd cysondeb yn yr adroddiadau o ran yr hyn a ddywedwyd. O'r dystiolaeth a gasglwyd, nid oedd yn eglur bod y Cynghorydd C wedi gwneud y datganiad yr oedd y Cynghorydd B yn ei briodoli iddi. At hynny, nid rôl yr Ombwdsmon yw ymyrryd â dadlau gwleidyddol grymus ac nid oedd y dystiolaeth yn awgrymu bod gweithredoedd Cynghorydd C wedi mynd y tu hwnt i hynny ar yr achlysur hwn.

Cyngor Tref Tywyn – Datgelu a chofrestru buddiannau

Rhif yr Achos 201607052 - Cyhoeddwyd yr adroddiad ym Awst 2017

Cwynodd y Cynghorydd A fod y Cynghorydd B wedi torri'r Cod Ymddygiad i aelodau drwy fethu datgelu buddiant personol a rhagfarnus mewn hawliad o feddiant gwrthgefn ar ddarn o dir oedd yn berchen i'r Cyngor Tref ac yn cael ei reoli ganddo.

Honnodd y Cynghorydd A fod gan y Cynghorydd B gysylltiad personol agos â'r sawl oedd yn hawlio meddiant gwrthgefn (ffermwr lleol) er ei bod yn gwadu iddi gwrdd ag ef erioed. Honnodd y Cynghorydd A fod y Cynghorydd B wedi cuddio hyn er mwyn elwa o hawliad tir y ffermwr. Honnodd y Cynghorydd A hefyd fod y Cynghorydd B wedi ceisio atal cynhyrchu cofnodion o gyfarfodydd lle trafodwyd yr hawliad tir.

Bu'r Ombwdsmon yn ymchwilio i ganfod a oedd y Cynghorydd B wedi defnyddio ei statws yn amhriodol i sicrhau mantais; a oedd hi wedi methu datgelu buddiant rhagfarnus neu bersonol ac a oedd hi wedi dwyn anfri ar ei swydd. Cafwyd datganiadau a sylwadau gan y Cynghorydd B, Clerc y Cyngor, y ffermwr oedd yn ymwneud â'r hawliad tir a chan Swyddog Monitro'r Cyngor Sir.

Ni chanfu'r Ombwdsmon unrhyw dystiolaeth fod y Cynghorydd B wedi cael cysylltiad personol agos â'r un

oedd yn hawlio meddiant gwrthgefn erioed; dim tystiolaeth fod y Cynghorydd B wedi ceisio cuddio a/neu fethu datgan buddiant rhagfarnus neu bersonol yn yr hawliad, a dim tystiolaeth fod y Cynghorydd B wedi ceisio atal cynhyrchu neu ddsbarthu cofnodion. Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad nad oedd y Cynghorydd B, felly, wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Nid oes angen gweithredu

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn

Cyfeiriwyd at y Pwyllgor Safonau

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn

Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru

Cyngor Sir y Fflint – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Rhif yr Achos 201601611 - Cyhoeddwyd yr adroddiad ym Mehefin 2017

Cafodd yr Ombwdsmon gŵyn nad oedd y cyn-Gynghorydd wedi dangos parch ac ystyriaeth o eraill a'i bod wedi bwlio ac aflonyddu. Roedd y gŵyn yn ymwneud â dwy neges ebost yr oedd y cyn-Gynghorydd wedi'u hanfon at reolwr tîm yn adran gynllunio'r Cyngor, â chopïau wedi'u hanfon at uwch swyddogion a sawl Aelod arall. Ystyriodd yr ymchwiliad a oedd hi'n bosibl fod y cyn-Gynghorydd wedi torri Paragraffau 4(b), 4(c), 4(d) a 7(a) y Cod Ymddygiad ("y Cod").

Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad fod y ddwy neges ebost yn annymunol ac yn ddifriol ac nad oeddent yn dangos parch ac ystyriaeth o'r derbynnydd. Canfu hefyd fod y negeseuon ebost yn fygythiol ac yn faleisus ac mai'r bwriad, yn ôl pob golwg, oedd tanseilio a sarhau'r derbynnydd. Nid ydoedd, fodd bynnag, yn ystyried bod ymddygiad y cyn-Gynghorydd yn torri Paragraffau 4 (d) a 7 (a) y Cod.

Er na safodd y cyn-Gynghorydd i gael ei haillethol yn etholiad Mai 2017, ystyriai'r Ombwdsmon fod yr achosion posibl o dorri'r Cod yn ddigon difrifol iddi fod er budd y cyhoedd i fynd â'r mater ymhellach. Cyfeiriodd yr Ombwdsmon y mater at Banel Dyfarnu Cymru i'w ystyried, gan ei fod yn ystyried bod ymddygiad y cyn-Gynghorydd wrth anfon y ddwy neges ebost yn awgrymu bod paragraffau 4 (b) a 4 (c) y Cod wedi cael eu torri.

Ar 6 Hydref, daeth Tribiwnlys Achos, a gynullwyd gan Banel Dyfarnu Cymru, i'r casgliad bod y cyn Gynghorydd wedi methu â dangos parch ac ystyriaeth at swyddog y Cyngor drwy'r ddwy neges e-bost a anfonwyd ac mewn neges ddilydol ar y cyfryngau cymdeithasol. Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad hefyd, drwy'r ddwy neges e-bost a'r neges ddilydol ar y cyfryngau cymdeithasol, fod y cyn Gynghorydd wedi ymddwyn mewn modd oedd yn gyfystyr â bwlio ac aflonyddu ar swyddog y Cyngor. O ganlyniad, canfu'r Tribiwnlys Achos fod y cyn Gynghorydd wedi torri amodau paragraffau 4 (b) a 4 (c) o'r Cod.

Penderfynodd y Tribiwnlys Achos, drwy benderfyniad unfrydol, y dylai'r cyn Gynghorydd gael ei wahardd am gyfnod o 14 mis rhag bod na dod yn aelod o Gyngor Sir y Fflint neu unrhyw awdurdod perthnasol arall.

Gellir gweld penderfyniad y Panel Dyfarnu [yma](#).

Mwy o wybodaeth

Rydym yn gwerthfawrogi unrhyw sylwadau neu adborth sydd gennych chi am Coflyfr y Cod Ymddygiad. Yn ogystal, byddem yn fodlon ateb unrhyw ymholiadau sydd gennych ynghylch ei gynnwys. Mae modd anfon unrhyw ohebiaeth o'r fath mewn neges e-bost at Matthew.Aplin@ombudsman-wales.org.uk neu Lucy.John@ombudsman-wales.org.uk, neu i'r cyfeiriad canlynol:

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF35 5LJ

Ffôn 01656 644200
Ffacs 01656 641199

e-bost holwch@ombwdsmon-cymru.org.uk (ymholiadau cyffredinol)

Dilynwch ni ar Twitter: [@OmbudsmanWales](https://twitter.com/OmbudsmanWales)

Ceir rhagor o wybodaeth am y gwasanaeth sy'n cael ei gynnis gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar ein gwefan www.ombwdsmon-cymru.org.uk